

taminació de CLAVICULA: Dám. Alonso, *RFE* x, 306-7; GDiego, *RFE* xv, 341); gascó *andilho*, *-ilha* (Vall d'Arán; «espèce de loquet» des del Coserans fins al Lavedà, Rohlf, *RLIR* vii, 153; i en el Gers «support de la meule d'un moulin», Cénac), llgd. *anadilho* o *nadilho*, prov. *anedilho* (TdF).

¹ No assegurem, però, del tot que l'àrab dels moriscos no contribuís a aquesta intrusió. L'àrab *bañf* és el nom clàssic de l'àrab per a 'ànec': coincidència, perquè ni en castellà ve de l'àrab ni en àrab pot ser mossarabisme, com demostro en *DCEC* i, 693-4. No solament el contacte amb els moriscos arabitats sinó també les condicions expressives i onomatopeiques del mot (que també documento allà en altres llengües) pogueren, doncs, ajudar al que fou, de tota manera, bàsicament un intrús.

² Així l'humorista G. Roca i Seguí, c. 1700: «surt, cara d'aspia / --- surt morros d'àneda / dents d'os de bístia, / seytas d'àncora, / coll de pinsà», *JMBover*, *BiblEbol.* ii, 273.33.1; el mateix Bover en la *Not. de la Isla de Mall.*, 1834, p. 21, donava *ànada* com a correspondència del cast. *pato*. — ³ Cf. *mèllera* 'merla', *jèllera*, *sóllera*. És una forma que no deixa d'intrigar. Car recorda curiosament la més estesa en els dialectes d'Itàlia, incloent-hi l'it. literari *ànitra*, trentí *àneda*, ven. *ànara*, i la forma *ànatra* que és de bastants parlars toscans, i *ànatra* «anas boscas e qualche altro anatide maggiore» a Servigliano en les Marques (*ARom.* xiii, 248). Ang. Prati suposa que *ANÏTRA existí en llatí tardà. Tanmateix potser hi ha convergència casual, tenint en compte d'una banda la *nn* geminada, relacionable amb l'esquema *geminada* interna *+zera* del tipus *mèllera* (supra) i d'altra banda la freqüència dels derivats com *plàtera*, *càssera* (*casserola*).

ANÈCNOTA, pres del gr. *ἀνέκδοτα*, neutre plural d'*ἀνέκδοτος* 'inèdit', derivat privatiu del verb *ἐκδίδωμι* 'jo publico'. □ 1.ª *doc.*: 1803, Belv.; Febrer i Cardona; 1839 Lab.

El francès *anecdote* ja s'usava a la fi del S. xviii i l'it. *aneddoto*, en el segon quart del xviii i potser serviren almenys com a impuls per a l'adopció del mot en català i en castellà (on tampoc no es documenta fins a la fi del S. xviii), però l'arrencada principal pertot es deu trobar en els *Anecdota* de Procòpius (S. vii), història que acumulava detalls poc coneguts.

DERIV.: *Anecdòtic* [no Lab.; Pons i Massaveu, *AlcM*]. *Anecdòtista*. *Anecdòtari*. *Anecdòtisme*.

Aneda, *anedó*, V. *ànec* *Anegar*, V. *negar*

ANELL, del ll. ANĒLLUS 'anell petit', diminutiu d'ANŪLUS 'anell'. □ 1.ª *doc.*: S. xiii: Llull, *Jau-me* I.

«E havien feyt un buçó e una pertxa que li havien ferrat al cap primer, e *anels* que havia deçà e delà, on se tinguessen les cordes, ab que derrocassen les cases de N'Atbran» (*Cròn.*, 329); «més val lo azamant

en l'agulla que lo safir en l'anell d'aur» (*Merav.*, O. C., i, 157); «acostà's a ell e demanà-li l'anell de la Capitania, e Tirant se levà la manyopa de la mà, e tragué's l'anell e donà-lo-y», *Tirant* (Ag. ii, 108); tota mena d'usos especialitzats o tècnics: *CostCatManc.* i, s. v.; *BDC* xii, 5, 76; xiv, 4; xiii, 90; xvii, 94; xix, 78; xx, 247.

DERIV.: Al costat d'*anell*, el català (a diferència de les llengües germanes, fr., it., cast., oc. ant., en les quals és pràcticament inexistent) ha descabdellat molt el femení *anella* [doc. de 1379, i 1403, *DAG.*, *AlcM.*; «les petites atxes portaven en l'anella de l'arcó de la sella», *Tirant* (Ag. i, 211); «les *anelletes*: anuli» parlant del lliit i de les seves cortines, OPou, *TbPu.*, 234; «la sardana --- és la mòbil, magnífica *anella*, / que amb pausa i amb mida va lenta, oscil·lant / --- / Tota ma pàtria cabrà en eixa *anella*, / i els pobles diran: / la sardana és la dansa més bella ---», Maragall: usual igualment pertot on es parla la llengua, fins a l'extrem NO.: 'la de trucar a una porta', 'la de fermar la dalla', 'la que uneix l'arada al jou (o *traiga*)' a Cardós i Vall Ferrera, 1932-4; *BDC* iv, 65; xvi, 7; xx, 153; formació explicable no sols pel sistema català dels femenins-augmentatius (Wartburg, *BDC* ix, 52), sinó encara gràcies a l'acció del quasi-sinònim ARMÏLLA, que ha donat lloc a la variant local *arnella*; *anelleta* [1429], *anellet* [1485]. *Anellada*. *Anellat*. *Anellar*, *-llat* [princ. S. xv]; +*anellar* adj. («estès lo det *anelar* envers éls», *VidesR.*, 46r1, n. 10, trad. *digitum annulare*, 116.23). *Anellejar*. *Anelleenc*. Formes sàvies: *ànul*, ll. *anŭlus*; *anular*, *-ari*, *anulós*. *Anèllids* [1868, *SLitCosta*]. Cf. ANUS.

Anèmia, *anèmic*, V. *hemo-*

35

ANEMO-, primer element de compostos savis, format amb el gr. *ἀνεμος* 'vent'. *Anemòmetre* [1868, *SLitCosta*]; *anemometria* [id.], *anemomètric*, *anemometrògraf* [id.]. *Anemografia* [id.], *anemògraf*, *anemograma*. *Anemoscopi*. *Anemone* [«anemóna», princ. S. xix, el men. Febrer i Cardona, p. 38] el *DFa*. i *AlcM* només admeten l'accentuació *anemone*, però l'accentuació i forma *anèmona* [1868, *SLitCosta*], encara que injustificada, ja no té remei, majorment havent estat consagrada per un clàssic («una edat cànvida / qui es coronà d'anèmones», Costa i Llobera, *Horacianes*, 49), pres del ll. *anemōne* i aquest del grec *ἀνεμώνη* id., que passa per ser derivat de *ἀνεμος*, perquè es bada fàcilment al contacte del vent; ¹ *anemònic*; *anemonina*.

50

¹ És veritat que els hellenistes discorden sobre aquesta etimologia, acceptada per Prellwitz, Solmberg, i darrerament per Frisk, mentre que JBHofmann i HLewy prefereixen la derivació del nom semític d'Adonis, i Boisacq vacilla, citant bibliografia (que cal estudiar directament perquè les raons que donen uns i altres no resolten el dubte). De tota manera el mot degué ser percebut pels grecs com un derivat d'*ἀνεμος*.